

ri üzerinde olumlu etki yapmıştır. İhracat bir önceki yıla göre % 30 artarak 46.877,6 milyon dolara ulaşmıştır.

Türk Lirası'nın reel olarak değer kazanması, ekonomik büyüme, ihracattaki artışı karşılamak için yurtiçi sanayi üretiminde meydana gelen artış, makro ekonomik istikrara bağlı olarak oluşan güven ortamı ve ileriye dönük beklentilerdeki iyileşmenin etkisiyle ithalat % 33,3'lük artışla 68.734,1 milyon dolara yükselmiştir.

İthalattaki artışın ihracattan yüksek olması dış ticaret açığını yükseltmiş ve dış ticaret açığı % 41,1 artarak 15.494,7 milyon dolardan 21.856,5 milyon dolara çıkmıştır. İhracatın ithalatı karşılama oranı % 69,9'dan % 68,2'ye gerilerken, dış ticaret hacmi % 32 artarak 87.612,9 milyon dolardan 115.611,7 milyon dolara yükselmiştir (Tablo 85).

Tablo 85: Dış Ticaret Göstergeleri

	(Milyon \$)						
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
İthalat	48.558,7	45.921,4	40.671,3	54.502,8	41.399,1	51.553,8	68.734,1
İhracat	26.261,1	26.974,0	26.587,2	27.774,9	31.334,2	36.059,1	46.877,6
Dış Ticaret Hacmi	74.819,8	72.895,4	67.258,5	82.277,7	72.733,3	87.612,9	115.611,7
Dış Ticaret Açığı	22.297,6	18.947,4	14.084,1	26.727,9	10.064,9	15.494,7	21.856,5
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	54,1	58,7	65,4	51,0	75,7	69,9	68,2
Dış Ticaret Açığı/İhracat (%)	84,9	70,2	53,0	96,2	32,1	43,0	46,6

Kaynak: DİE

a. İhracat

2003 yılında ihracat 2002 yılına göre % 30'luk artışla 36.059,1 milyon dolardan 46.877,6 milyon dolara yükselmiştir. Balıkçılık ürünleri ihracatı % 44'lük artışla 51,4 milyon dolardan 74 milyon dolara, madencilik ve taşocakçılığı ürünleri ihracatı % 37,4'lük artışla 387,5 milyon dolardan 532,4 milyon dolara, imalat sanayi ürünleri ihracatı % 30,3'lük artışla 33.548,8 milyon dolardan 43.698,6 milyon dolara, tarım ve ormancılık ürünleri ihracatı da % 20,3'lük artışla 2.037,5 milyon dolardan 2.451 milyon dolara yükselmiştir (Tablo 86).

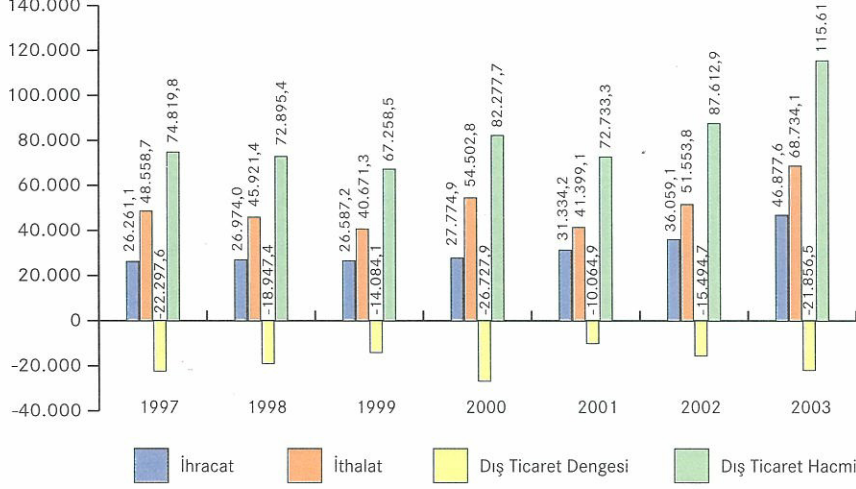
Tablo 86: Sektörlere Göre İhracat

	Değer				Pay (%)				Değişim (%)		
Sektörler	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Tarım ve Ormancılık	1.973,3	2.234,2	2.037,5	2.451,0	7,1	7,1	5,7	5,2	13,2	-8,8	20,3
Balıkçılık	24,5	29,8	51,4	74,0	0,1	0,1	0,1	0,2	21,6	72,5	44,0
Madencilik ve Taşocakçılığı	400,4	348,9	387,5	532,4	1,4	1,1	1,1	1,1	-12,9	11,1	37,4
İmalat	25.338,6	28.695,4	33.548,8	43.698,6	91,2	91,6	93,0	93,2	13,2	16,9	30,3
Diğer	38,1	25,9	33,9	121,6	0,1	0,1	0,1	0,3	-32,0	30,9	258,7
Toplam	27.774,9	31.334,2	36.059,1	46.877,6	100,0	100,0	100,0	100,0	12,8	15,1	30,0

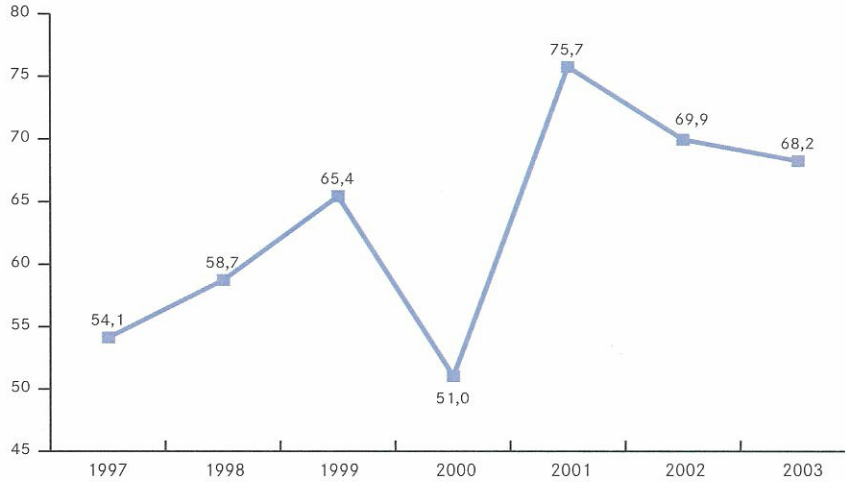
Kaynak: DİE

Grafik 24: Dış Ticaret

(Milyon \$)

Grafik 25: İhracatın İthalatı Karşılama Oranı

(%)

Toplam ihracat içinde imalat sanayi ve balıkçılık ürünlerinin payı artarken, tarım ve ormancılık ürünlerinin payı azalmış, madencilik ve taşocakçılığı ürünlerinin payında değişiklik olmamıştır. 2002 yılında toplam ihracat içinde % 5,7 olan tarım ve ormancılık ürünlerinin payı 2003 yılında % 5,2'ye gerilerken, balıkçılık ürünlerinin payı % 0,1'den % 0,2'ye, imalat sanayi ürünlerinin payı % 93'den % 93,2'ye yükselmiş, madencilik ve taşocakçılığı ürünlerinin % 1,1'lik payında bir değişiklik olmamıştır.

Ana mal grupları itibariyle 2003 yılında sermaye (yatırım) malları ihracatı % 57,2'lik artışla 2.739,8 milyon dolardan 4.307,9 milyon dolara, ara (ham mad-

de) malları ihracatı % 25,5'lik artışla 14.636,8 milyon dolardan 18.372,4 milyon dolara, tüketim malları ihracatı % 29'luk artışla 18.532,9 milyon dolardan 23.909 milyon dolara yükselmiştir (Tablo 87).

Tablo 87: Ana Mal Gruplarına Göre İhracat

Mal Grupları	Değer				Pay (%)				Değişim (%)		
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Sermaye (Yatırım) Malları	2.139,6	2.630,1	2.739,8	4.307,9	7,7	8,4	7,6	9,2	22,9	4,2	57,2
Ara (Ham madde) Malları	11.572,9	13.402,7	14.636,8	18.372,4	41,7	42,8	40,6	39,2	15,8	9,2	25,5
Tüketim Malları	14.013,1	15.253,4	18.532,9	23.909,0	50,5	48,7	51,4	51,0	8,9	21,5	29,0
Diğerleri	49,3	48,0	149,6	288,3	0,2	0,2	0,4	0,6	-2,6	211,7	92,7
Toplam	27.774,9	31.334,2	36.059,1	46.877,6	100,0	100,0	100,0	100,0	12,8	15,1	30,0

Kaynak: DİE

Toplam ihracat içinde ara (ham madde) malları ve tüketim mallarının payı düşerken, sermaye (yatırım) mallarının payında artış olmuştur. 2002 yılında toplam ihracat içinde ara mallarının payı % 40,6 iken 2003 yılında % 39,2'ye, tüketim mallarının payı % 51,4'den % 51'e düşmüş, sermaye mallarının payı % 7,6 dan % 9,2'ye yükselmiştir.

2003 yılında fasıllara göre yapılan ihracat sıralamasında, 5.723,9 milyon dolar ile örme giyim eşyası ilk sırada yer alırken, onu 5.244,6 milyon dolar ile kara taşıtları ve bunların aksam ve parçaları, 3.798 milyon dolar ile örülmemiş giyim eşyası, 3.456,3 milyon dolar ile elektrikli makine ve cihazlar, 2.963,6 milyon dolar ile de kazanlar, makineler ve mekanik cihazlar ihracatı takip etmiştir. Toplam ihracat içinde örme giyim eşyası ihracatının payı % 12,2, kara taşıtları ve bunların aksam ve parçaları ihracatının payı % 11,2, örülmemiş giyim eşyası ihracatının payı % 8,1, elektrikli makine ve cihazlar ihracatının payı % 7,4, kazanlar, makineler ve mekanik cihazlar ihracatının payı da % 6,3 olmuştur (Tablo 88).

Tablo 88: İhracatımızda İlk On Fasil (2003 Yılı Değer Sıralamasına Göre)

Fasıllar	Değer			Pay (%)			Değişim (%)	
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2002	2003
Örme giyim eşyası	3.641,2	4.443,0	5.723,9	11,6	12,3	12,2	22,0	28,8
Kara taşıtları ve bunların aksam, parçaları	2.335,4	3.304,1	5.244,6	7,5	9,2	11,2	41,5	58,7
Örülmemiş giyim eşyası	2.639,4	3.254,1	3.798,0	8,4	9,0	8,1	23,3	16,7
Elektrikli makine ve cihazlar	2.259,9	2.867,4	3.456,3	7,2	8,0	7,4	26,9	20,5
Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar	1.745,0	2.142,3	2.963,6	5,6	5,9	6,3	22,8	38,3
Demir ve çelik	2.069,9	2.269,8	2.904,1	6,6	6,3	6,2	9,7	27,9
Dokumaya elverişli maddelerden hazır eşya	1.055,2	1.254,7	1.628,3	3,4	3,5	3,5	18,9	29,8
Demir veya çelikten eşya	975,7	1.243,9	1.381,1	3,1	3,4	2,9	27,5	11,0
Yenilen meyveler	1.201,1	1.192,9	1.379,0	3,8	3,3	2,9	-0,7	15,6
Pamuk, pamuk ipliği, pamuklu mensucat	842,5	811,3	991,0	2,7	2,2	2,1	-3,7	22,1
Toplam İhracat	31.334,2	36.059,1	46.877,6	100,0	100,0	100,0	15,1	30,0

Kaynak: DİE